

Sprawozdanie

Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK z działalności w 2016 r.

A. Sprawy osobowe

W roku 2016 Komisja Krajoznawcza ZG PTTK XVIII kadencji pracowała w składzie ustalonym na zebraniu 15 listopada 2014 i zatwierdzonym przez Zarząd Główny PTTK uchwałą nr 114/XVIII/2014 z 28 listopada 2014 r. 30 marca zmarł współpracownik Komisji, jej długoletni przewodniczący, Krzysztof R. Mazurski.

B. Zebrania Komisji

W 2016 roku zebrania Komisji odbyły się 20 lutego i 21 maja w Warszawie oraz 15 października w Lublinie. Frekwencja na zebraniach Komisji wynosiła: Sz. Bijak, K. Tęcza, A. Wrzosek, E. Łobacz-Bącał, B. Zawilińska, M. Maśliński i W. Kowalski – 100%, K. Czerepowicki i M. Pawłowska – 67%. Poza członkami Komisji i jej współpracownikami i opiekunami w zebraniach uczestniczyli także zaproszeni goście (A. Tęcza, R. Wrzosek). Dodatkowo większość członków i współpracowników Komisji uczestniczyła 3 grudnia w sesji podsumowującej działania w Roku Krajoznawstwa Polskiego.

C. Działalność programowa

Komisja realizowała swoją działalność według planu pracy przyjętego na zebraniu 20 lutego 2016 r. oraz harmonogramu obchodów Roku Krajoznawstwa Polskiego, załącznika do uchwały ZG PTTK nr 158/XVIII/2015 z 27 czerwca 2015.

I. Sprawy instruktorskie

W 2016 r. na wniosek Krajowego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa mianowano 3 Zasłużonych Instruktorów Krajoznawstwa i 8 Instruktorów Krajoznawstwa Polski.

W styczniu zatwierdzono składy regionalnych kolegiów instruktorów krajoznawstwa w województwach wielkopolskim i podkarpackim.

II. Odznaki krajoznawcze

Zespół ds. odznak krajoznawczych zaopiniował przesłane do Komisji regulaminy odznak: *966-początki państwa polskiego* oraz *Szlakiem traktora polskiego*. Konsultowano też regulamin *Odznaki Krajoznawczej Ziemi Tureckiej*.

W 2016 r. przyznano 89 Odznak Krajoznawczych Polski, w tym: 51 brązowych, 20 srebrnych, 11 złotych i 7 złotych z szafirem. Najwyższy stopień odznaki zdobyli: Elżbieta Łobacz-Bącał z Żar, Krystyna Sławińska z Lubania, Anna Górecka i Andrzej Mikołajczyk z Warszawy oraz Wanda i Andrzej Mordaszewscy z Lipna. Zespoły Weryfikacyjne ROK w 2016 r. zweryfikowały 2832 brązowe i 393 srebrne ROK. Najwięcej odznak zweryfikowały ZW w oddziałach Wojskowym w Chełmie i Regionalnym w Szczecinie. ZW ROK przyznały również 571 jubileuszowych odznak „40 lat OK PTTK”. Najwięcej tych odznak zweryfikowano w oddziałach Międzyuczelnianym w Warszawie oraz w Kielcach.

Z inicjatywy Z. Lewandowskiego wystąpiono do ZG PTTK z propozycją działań porządkujących informację o odznakach krajoznawczych na stronie internetowej PTTK.

III. Sprawy Regionalnych Pracowni Krajoznawczych

Zespół ds. Regionalnych Pracowni Krajoznawczych koordynował podziału środków z budżetu ZG PTTK przeznaczonych na dofinansowanie RPK w ramach dwóch strumieni finansowania działalności RPK (działania programowe oraz rozwój kadry programowej). Łącznie w dwóch konkursach (wiosna i jesień) przyznano 6884 zł w ramach funduszu rozwoju osobistego kadry RPK i 14550 zł w ramach funduszu programowego. Beneficjentami tych środków było 9 kierowników pracowni i 11 RPK.

W kwietniu odbyło się w Kotlinie Jeleniogórskiej szkolenie kierowników RPK, w którym wzięło udział 30 osób, w tym przedstawiciele 15 pracowni. Za organizację spotkania odpowiadał K. Tęcza.

IV. Sprawy kolekcjonerskie

Na wniosek Podkomisji ds. kolekcjonerstwa krajoznawczego dokonano kolejnych mianowań Jurorów Zbiorów Krajoznawczych. Uprawnienie to otrzymał Mieczysław Kseniak z Lublina.

D. Działalność organizacyjna

I. Jubileusz 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego

Jubileusz odbywał się pod hasłem *Roku Krajoznawstwa Polskiego*, co ustanowiono uchwałą ZG PTTK nr 158/XVIII/2015 z 27 czerwca 2015. Działania w ramach tego wydarzenia objęte były honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Wsparcia finansowego w realizacji podjętych działań udzieliło Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach projektu *Krajoznawstwo kształtuje tożsamość i łączy pokolenia*. Obok imprez tradycyjnych (CZAK, sesje z cyklu *Mijające krajobrazy Polski*) przygotowano i przeprowadzono działania bezpośrednio związane z *Rokiem Krajoznawstwa Polskiego*. Część wydarzeń przygotowały ZG PTTK oraz Komisja Historii i Tradycji ZG PTTK.

Na profilu PTTK na Facebooku przeprowadzono konkurs krajoznawczy, w którym od kwietnia do listopada 2016 blisko 70 osób odpowiadało na 30 pytań. Za organizację konkursu odpowiadała B. Zawilińska, a pytania układali także E. Łobacz-Bącał oraz Sz. Bijak.

Do środowiska akademickiego adresowany był konkurs na najlepszą pracę dyplomową z zakresu krajoznawstwa. Napłynęło 19 prac licencjackich, inżynierskich i magisterskich. W obradach jury pod przewodnictwem A. Rembalskiego udział brali B. Zawilińska, J. Partyka i Sz. Bijak. W dn. 5-7 października, w Kazimierzu Dolnym zorganizowano konferencję popularnonaukową *Współczesne oblicza krajoznawstwa*, podczas której ponad 80 osób z różnych ośrodków i środowisk dyskutowało nad tym, jak dziś wygląda i czym jest krajoznawstwo. W konferencji udział wzięli A. Becker-Kulińska, M. Janowicz, M. Pawłowska oraz Sz. Bijak. W publikacji pokonferencyjnej pt. *Współczesne oblicza krajoznawstwa* znalazły się artykuły autorstwa M. Janowicz oraz Sz. Bijaka.

W celu podnoszenia kwalifikacji kadry programowej zorganizowano we wrześniu, w Sandomierzu warsztaty *Krajoznawstwo 2.0 – nowoczesny wymiar poznawania*. Uczestniczyło w nich 40 osób z całej Polski. W efekcie szkolenia powstały kwesty i krajoznawcze trasy na orientację, przygotowane przez część uczestników w swoich lokalnych środowiskach. Z Komisji uczestniczyli E. Łobacz-Bącał i K. Tęcza oraz Sz. Bijak jako wykładowca.

15 października, w Lublinie, odbyła się sesja *Miejsce i rola kolekcjonerstwa krajoznawczego w kulturze polskiej*, która poruszała zagadnienia gromadzenia zbiorów ze szczególnym wskazaniem na zabezpieczenie kolekcji społecznych działaczy turystycznych oraz krajoznawców i regionalistów. Organizatorem spotkania był W. Kowalski.

Przygotowana została wystawa *110 lat krajoznawstwa polskiego. Tradycja i nowe wyzwania*. Ma ona charakter przenośny i po uzgodnieniu z Centralną Biblioteką PTTK może być prezentowana w dowolnym miejscu w Polsce. Wystawa przedstawiona została także w katalogu. Pracami nad powstaniem wystawy kierowała M. Janowicz wspomagana przez A. Becker-Kulińską oraz M. Rozum z CB PTTK. Poszczególne plansze można obejrzeć na stronie www CB PTTK.

Wydano kolejny tom *Ziemi*, w którym znalazły się teksty J. Partyki i Sz. Bijaka. Przygotowano także poradnik *Kreatywne poznawanie*, do którego teksty napisali J. Partyka, Z. Lewandowski, W. Kowalski i Sz. Bijak. W celu popularyzacji Odznaki Krajoznawczej PTTK i Młodzieżowej Odznaki Krajoznawczej PTTK wydano książeczki-kroniki, które mogą służyć pomocą zdobywającym te odznaki.

W celu uhonorowania zasłużonych krajoznawców opracowano regulamin Odznaki Honorowej im. A. Janowskiego „Za zasługi dla krajoznawstwa”, która została ustanowiona przez ZG PTTK uchwałą nr 232/XVIII/2016 z dnia 14 listopada 2016. Pierwsze wręczenia (21 osób) miały miejsce podczas sesji podsumowującej *Rok Krajoznawstwa Polskiego* 3 grudnia w Warszawie.

II. XXV Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej

Przegląd został przygotowany i zrealizowany przez Centralną Bibliotekę PTTK, przy współpracy z Wielkopolskim Klubem Publicystów Krajoznawczych i Oddziałem Poznańskim PTTK. Komisarzem Przeglądu była M. Janowicz. Z ramienia Komisji w pracach jury Przeglądu wzięli K. Tęcza, a M. Pawłowska reprezentowała Centralną Bibliotekę PTTK.

Łącznie na Przegląd nadesłano 158 publikacje. Jury obradowało w Warszawie w dn. 1-2 grudnia pod przewodnictwem prof. Janusza Zdebskiego. Prezentacja laureatów i wręczenie nagród będą miały

miejsce 18 lutego 2017 r. w Poznaniu podczas, przeniesionych na zimę, Targów Regionów i Produktów Turystycznych Tour Salon.

III. XLVI Centralny Zlot Krajoznawców CZAK w Międzyzdrojach

XLVI CZAK odbył się w dniach 17–21 sierpnia i został zorganizowany przez KPT PTTK „Na Wyspach” w Międzyzdrojach. Komandorem Zlotu był Adam Jakubowski. Na CZAK przyjechały 82 osoby. Zlot był poprzedzony wycieczką przedzlotową do Niemiec.

IV. Sesje popularnonaukowe *Mijające krajobrazy Polski*

Komisja kontynuuje działania propagujące cykl seminariów krajoznawczych pod wspólnym tytułem *Mijające krajobrazy Polski*. W 2016 r. odbyło się osiem seminariów (Łódź, Żary, Ostrów Wielkopolski, Gdańsk, Jelenia Góra, Kraków, Elbląg, Ossowiec), w organizację których aktywnie zaangażowani byli A. Wrzosek, E. Łobacz-Bącał, B. Zawilińska, M. Maśliński, J. Partyka oraz K. Tęcza.

V. CZAK Kresowy

W dn. 26 czerwca – 2 lipca odbył się na Łotwie i w Estonii IV CZAK Kresowy. Organizatorem był O/Mazowsze w Warszawie, a komandorami H. Sugier i M. Żochowski. W wyjeździe wzięło udział 50 osób.

E. Działalność wydawnicza

W 2016 r. ukazały się kolejne numery biuletynu informacyjnego Komisji *KRAJOZNAWCA*. Podkomisja ds. kolekcjonerstwa krajoznawczego wydała szósty numer swojego biuletynu informacyjnego, który ukazał się na sesję kolekcjonerską w Lublinie.

F. Pozostałe działania i aktywności

K. Czerepowicki uczestniczył z dwoma prelekcjami w akcji odczytowej Koła Miłośników Dziejów Grudziądza. M. Maśliński i J. Partyka wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Sacrum i przyroda” na Słowacji. Z kolei Sz. Bijak przedstawiał działania Komisji podczas VIII Sejmiku Krajoznawców Województwa Mazowieckiego oraz uczestniczył w sesji „Polskie Towarzystwo Krajoznawcze prekursorem muzealnictwa na Ziemi Świętokrzyskiej”.

Przewodniczący
Komisji Krajoznawczej ZG PTTK

Szymon Bijak

Warszawa, dnia 22 lutego 2017 r.